

Bölüm 5

YALANCI EŞ DEĞER-İKİ DİLLİ SESTEŞ YAPILAR (TÜRKÇE-İBRANİCE ÖRNEĞİ)

Begüm Sultan ÜNSAL¹
Yusuf TATLI²

GİRİŞ

İbranice ile ilgili araştırmalara uluslararası boyutta baktığımızda yapılan çalışmaların çoğunlukla antik İbranice ile ilgili olduğunu söyleyebiliriz. İbranice, konuşma dili ve yazı dili ile sürekli bir değişim/dönüşüm yaşamıştır. İbranice-nin ilerleyip gelişmesi 3000 yıldan fazla süren mucizevi bir dilbilimsel yolculuktur. Modern İbranice ile ilgili çalışmaların İbranice Dil Akademisinin etkisiyle yoğunlaştığını görmekteyiz. İbranice dil akademisi modern anlamda kullanılan İbranice-nin standart kurallarını belirlemektedir. Modern İbraniceye de yeni kelimeler kazandırmak kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Modern İbraniceyi asıl ortaya çıkartan kişi ise Eliezer Ben Yehuda'dır. Onu «İbraniceyi diriltten adam» olarak adlandırmaktadırlar. Eliezer Ben Yehuda 1858 yılında bugünkü Beyaz Rusya topraklarında dünyaya gözlerini açmıştır. Dil gelişiminin de şekillendiği 2,5 yaşından sonra İbraniceyi öğrenmeye başlamış ve 11 yaşında Tevrat ve Talmud'u iyi bir şekilde hem okuyup hem anlayabilecek duruma gelmiştir. Yaşadığı yerde sadece din dili olarak kullanılan İbraniceyi standart bir dil haline getirmeyi kafasına koymuştu.

1881 yılından sonra bugünkü İsrail'e yaşanan ilk 25.000 göç ile dil ile ilgili çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Orta Doğu tarihi ile ilgili eğitim almaya gittiği Sorbonne Üniversitesinde almış olduğu İbranice dersi Eliezer Ben Yehuda'yı çok etkilemiştir. Bu dersin sadece İbranice konuşularak yapılıyor olması, onun kafasında sokak dilinde de konuşulabilir olması gerektiği fikrini uyandırmıştır. O, İbraniceyi tozlu kitap sayfalarından çıkartacaktır. Bunun için, günlük yaşamda karşılaştığı herkesle İbranice konuşmaya başlayarak bu göreve başlamıştır. 13

¹ Öğr. Gör., Trabzon Üniversitesi Rektörlük, begumsultanunsal@trabzon.edu.tr

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, tatliyusuf484@gmail.com

Ekim 1881’de arkadaşlarına ilk defa İbranice hitap eden Eliezer Ben Yehuda’nın sözleri, “Modern dönemdeki ilk İbranice günlük konuşma” olarak kayıtlara geçti. Konuştukları kişilerin İbranice bilip bilmediklerine bakmadan daima İbranice konuşarak anlaşmaya çalışmıştır ve bir süre sonra çevresinde yer alan herkes onunla iletişimi sağlayabilmek için İbranice öğrenmeye başlamışlardır. Eliezer Ben Yehuda’nın, dil ile ilgili bu süreçte ilk meyvelerini almaya başladığı görülmektedir. Farklı lehçeleri konuşan Yahudileri gördükten sonra sadece İbranice üzerine çalışıp hepsini tek bir dil çatısı altında toplamaya çalışmıştır. Sadece din dili olarak konuşulup günlük bir dil olarak konuşulmayan ancak kıvılcımları yeni atılan bu dili öğretmek hiç de kolay değildi. Yeni kelimeler üretmek, canlandırılan dilde şarkılar, hikâyeler yazmak, eğitim kurumları açmak ve en mühim olan şeylerden birisi İbranicenin öğrenilip konuşulması gerektiğine toplumu ikna etmek önem taşıyordu. İlk başta kendi yakın çevresiyle başlayıp tüm toplumu İbranice konuşmaya ikna etmeyi başardı. Bunların hepsi deliler ve dâhiler gibi çalışan bir adamın ve ondan ilham alanların başarısıyla gerçekleşmiş oldu. Eliezer Ben Yehuda etkisiyle İbranice öğretmenleri, bu dili tüm dünyaya öğretmeyi kendilerine amaç edindiler. Bu süreçte dil öğretim stratejileri de geliştirilmeye başlandı. Modern İbranice çalışmaları yapılırken şu sorular sık sık sorulmuştur ve halen sorulmaktadır: “Modern İbranicenin geçmişle arasındaki yakınlık nasıl olmalıdır? Dilbilimsel olarak bakacak olursak dil hangi katmanlarda karakterize edilir? İbranice halk dili olarak geliştirilmeye başlandıktan sonra değişim ve süreklilik kavramları nasıl olarak algılanmaya başlanmıştır?”. Eliezer Ben Yehuda özellikle de İbranicenin okullarda öğretilmesini amaç edinmiştir. Bu durumu “dilin okullarda ruhlara aşılandığını” belirtmiştir. Bu şekilde insanlar ve öğrenciler hem halkını hem yaşadığı coğrafyayı daha çok sevip tanımaya çalışacaktır. İbranicenin dönemsel dil katmanları bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla İncil dönemi, âlimlerin dönemi, Ortaçağ dil dönemi ve modern İbranicenin geliştiği dönem.

Bir nesnenin var olması ancak onun dilde karşılığının olmasıyla olacaktır. Eliezer Ben Yehuda İbranicenin yaygınlaşip öğretilmesi için yöntemler araştırmaya koyulmuştur. İlk olarak “dilbilgisi çeviri yöntemini” denemiş; ancak dil öğretimi için en uygun yaklaşımın “doğal yaklaşım” olduğuna kanaat getirmiştir. Doğal yaklaşıma göre çevirisiz öğretim yöntemi “anne yöntemi” olarak adlandırılabilir. İbranice öğretiminde alan araştırmacıları tarafından doğal yaklaşımın benimsenmesinin sebebi, dilin sözel olarak yani konuşma becerisinin ilettilmesini ve geliştirilmesini sağlama açısıdır. Amaç dil öğreniminin öğren-

ci isteği ile başlayıp bu şekilde devam etmesini sağlamaktır. Yöntemlerin kullanılıp geliştirilmesiyle beraber alanda nitelikli çalışma yapan kişiler de yetişmeye başlamıştır. Bunlar “David Yellin, Grazovsky Yehuda ve Yitzhak Epstein”dir.

1892 senesinde Rishon LeZion’da bir öğretmen derneği kurulmuştu. 1896 yılında da bu dernek “Öğretmenler Meclisi” adını aldı. Modern İbranice dil eğitmenleri için öğretmenler meclisi bir öncü kurum görevi üstlenmişti. Bu meclis eğitim konusundaki pedagojik, bilgi işleyişi, ders planları için bir araç görevi görecek ve daha sonraki asıl çalışmaları ise diğer branş alanları arasında yapılan araştırmaları İbranice olarak yazacaktı. Bu şekilde Modern İbranicenin dil terminolojisi genişleyecekti.

Ortak bir ataya bağlanabilen dillerin birbirlerinden ayrılmaları, ortak öğelerin işlevleri ve anlamları bakımından farklı yönlerinden yararlanmasıyla gerçekleşir. Dile kaynaklık eden birimlerin taşıdıkları işlev ve anlamlar, gramer kitapları ile sözlüklerde olduğu gibi belirli bir zaman diliminde dondurulan sabit kalıplar değildir. Bu donmuş kalıplar dilin “kural” adı verilen eğilimlerini belirlemekte kullanılır ve okul veya kursta dil öğrenirken kolaylık sunması açısından bu şekilde sunulmaktadır. Fakat dilin günlük kullanımında dil unsurlarının anlam ve işlevlerin sınırları dil bilgisi ve sözlük kitaplarındaki gibi açık değildir. Dili oluşturan öğeler, dilin ihtiyaçlarına göre yeni anlam ve işlevlere açılmak üzere devinim içindedir (Altun, 2020, s. 29).

Eşdeğerlilik kelimesinin Türk Dil Kurumu (TDK) sitesine göre anlamı: Güncel Türkçe Sözlüğe göre eş değerli, “Değerleri eşit olan”dır. “Eş değer (İng. equivalent); yapı ve köken bakımından birbirine denk olan, eşit olan demektir” (Akbaba, 2007, s. 1). Yalancı eş değerli sözcükler, eş değerli sanılan ama eş değerli olmayan kelimelerdir. İki kelime yalancı eş değerli ise, bu iki kelime aynı ya da benzer biçime sahiptir fakat anlamları birbirinden farklılık gösterebilmektedir (Abdullah, 2020: 40). Yalancı eşdeğerlik “sahte karşılıklar, sözde denkteşler, tam yalancı eş değer kelimeler, sahte tanış, biçimdeş sözcükler, biçimsel eşteş sözcükler, yalancı eşteş, yanıltıcı eşteş, yanış arkadaş ve aldatıcı kelimeler” gibi farklı terimlerle karşılanır (Başar ve Coşkun, 2015).

Yalancı eş değerlilik ile ilgili İngilizce olarak yapılan araştırmalarda “false cognates, false friends” şekliyle adlandırılmalarla karşılaşılmaktadır. akmak’a göre (2014), “Fransızcada faux ami, Almancada falscher freund, İtalyancada falso amico, İspanyolcada falso amigo” isimleriyle bilinmektedir. Tycova’ya göre, yalancı eş değerlik, kaynak dildeki bir sözcüğün, yapının veya dizimin hedef

lehçede ses, Őekil, k3ken vb. 3zellikler bakımından benzer olması fakat kavram alanı bakımından farklılık g3stermesi durumudur. Yalancı eş değerlik, hem lehçe içi hem de lehçeler arası aktarmada aktarıcıdan kaynaklı olarak ortaya çıkan bir hata tipidir. Dolayısıyla iki dil veya lehçenin s3z varlığında Őekil olarak benzerlik g3steren, ancak anlam bakımından kısmen veya tamamen farklı olan yapılar yalancı eş değer olarak değerlendirilmektedir (2012, s. 8)

T3rkede yalancı eş değerlik ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle lehçeler ile ilgili araŐtırmalarla karŐılaŐılmaktadır. Fakat yalancı eş değerlik konusu sadece iki lehçe arasında değil; iki farklı dil arasında da yapılabilmektedir. İki s3zc3k yalancı eş değerli ise bu iki s3zc3ę3n k3k3y aynı ya da farklı olabilir, biçimi ve sesi farklı veya aynı olabilir, anlamı tamamen ya da azıcık farklı olabilir. 3nk3 bazı s3zc3klerin anlamı kayarak bir yandan kazandığı yeni anlam dilde iyice yerleŐir, diğer yandan eski ya da temel anlamı kullanılmadığca unutulur. Bazı kelimeler eş sesli olduğu için yalancı eş değerliğe sahip olabilirler (Abdullah, 2020, s. 41). Bir dilden diğer dile ya da bir lehçeden diğerine geçen s3zc3kler zaman içinde bulunduğu dilin ve k3lt3r3n etkisiyle yapı ve semantik olarak deęiŐiklięe uğrayabilir. Bu y3zden yalancı eş değerlik anlam deęiŐmesi ve anlam kayması bakımından da incelenebilir (Akbaba, 2007, s. 2).

Yalancı eş değer kelimeleri, tam yalancı eş değerler ve kısmi yalancı eş değerler olarak da incelemek m3mk3nd3r (Direkci ve G3lmez, 2012, s. 135). Uğurlu'ya g3re bu iki kelime grubu 'tam eş değerlik' ve 'kabul edilebilir eş değerlik' Şeklinde de adlandırılabilir (akmak, 2014, s. 19). Tam yalancı eş değerli kelimeler, hedef dilde aynı ya da d3n3Őt3r3lebilir Şekilde bulunabilen, fakat anlamı ve kavram durumu kaynak dilden ya da bireyin ana dilinden farklı olan kelimelerdir (Uğurlu, 2011, s. 1881).

Her iki dilde de ortak bir etimolojiye sahip kelimeler; benzetme, ad aktarması, 3zelleŐtirme, genelleŐtirme, iyileŐme, k3t3leŐme vb. yollarla yeni anlam alanlarına taŐınma durumlarındaki ayrıŐmalarla yanılıcı yapıdaŐ haline gelebilirler (Traugott, 2017, s. 3-4). S3zc3klerin anlamları aynı olsa bile kullanım sıklığı ve eş dizimlilik y3n3nden farklılaŐmaları da yalancı eŐdeęerlik veya iki dilli sesteş yapılar alanına girmektedir. Çeviride ve dil 3ęretmede s3zc3klerin ne sıklıkta kullanıldıkları ve hangi kelimelerle beraber bulunabilecekleri; 3slup ve anlatıŐ biçiminden dolayı anlamları kadar 3nem arz etmektedir (Uğurlu, 2000; Resulov, 1995, 920; Gouws vd., 2004, s. 805). Diller arasında ortak olan kelimelerin birbirinden farklı anlam ve kullanım alanlarına taŐınması sonucunda diller bir-

birinden uzaklaşabilmektedir. Anlam ve işlev olanaklarının, diller arasında veya aynı dilin lehçe, ağız vb. paydaşları arasında farklı yollardan, farklı yönlerde değerlendirilmesiyle kelimelerin eşdeğerlilik durumunda da değişmeler olur ve ortaklık sadece görünüşte (ses, telaffuz, yazım) kalır.

TESPİT EDİLEN YALANCI EŞ DEğERLER

Adam / אדם

(TR.)

Erkek

İyi huylu ve güven verici kimse

Görevli birisi

(İBR.)

İnsan

Kişi

Kızarmak

Bul / בול

(TR.)

İki yüzü testere veya kesici aletle düzeltilmiş tahta

(İBR.)

Pul

Damga

Bahar / בחר

(TR.)

Mevsim

Özel ad

(İBR.)

Seçmek

Oy vermek

Hekim / הַקָּמַר

(TR.)

İlaçla tedavi eden kimse

Pozitif bilimler ışığında görevini yapan kişi

(İBR.)

Kurmak

Tesis etmek

Zaaf / זַעַף

(TR.)

Bir şeye tutkuyla bağlı olmak

Yetersiz olma

(İBR.)

Öfke

Kızgınlık

Hava / חוּוּה

(TR.)

Güzel bir esinti

Serinlik

Meteoroloji ile ilgili bir durum

Müzikoloji biliminde kullanılan bir kavram

Çekicilik anlamında kullanılan bir terim

Tarz

Üslup

(İBR.)

Çiftlik

Hol / חוּל

(TR.)

Sofa

(İBR.)

Kum

Hayal / חייל

(TR.)

Beyinde tasarlanan dűşsel şeyler

İmge

Gerçekleşmesi istenilen ve bunun için zihinde canlandırılan durum

(İBR.)

Asker

Hala / הלה

(TR.)

Babamızın kız kardeşine dediğimiz şey

Henüz

(İBR.)

Hastalanmak

Hadi

Tabur / טבור

(TR.)

Grup

Askeri birliklerin içerisinde yer alan ve binbaşının komuta ettiği küme

(İBR.)

Göbek

Tavla / טבלה

(TR.)

Dikdörtgen biçiminde olan bir kutu

İki zarla beraber iki kişinin karşılıklı oynadığı oyun
(İBR.)

Tablo

Çizelge

Masa

Tur / טור

(TR.)

Bir programa bağlı olarak gerçekleştirilen seyahat

Gezmek

(İBR.)

Sıra

Kuyruk

Kolon

Kan / כאן

(TR.)

Akrabalık bağları ile kurulmuş olan soya verilen ad

Atardamar içerisinde yer alan kırmızı renkli şey

(İBR.)

Burası

Burada

Kova / כובע

(TR.)

Çoğunlukla su ve su benzeri şeyleri taşıyabilmek için kullanılan kap

Bataklıklarda yetişen bir bitki türü

Gökyüzünde yer alan takımyıldızlarından birine verilen ad

(İBR.)

şapka

Kul / כול

(TR.)

Köle

(İBR.)

Her

Tüm

Kale / כלא

(TR.)

Futbol maçlarında topun atılması için çaba harcanan yer

Düşman yolları üzerinde olan hem yaşam alanı hem de askeri gözetleme alanı olarak kullanılan yer

(İBR.)

Hapishane

Cezaevi

Soda / סודה

(TR.)

Sindirimi kolaylaştıran ve yemeklerden sonra içilen gazlı içecek

Temizlik işlerinde kullanılan malzeme

(İBR.)

Hafif içecek

Sakin / סכין

(TR.)

Durgun, dingin

Hareket etmeyen

Hiçbir şeye ve hiç kimseye karışmayan

(İBR.)

Bıçak

Sınıf / סניף

(TR.)

Çeşitli amaçlar için kullanılan kümeler

İçerisinde eğitim verilen kurum

(İBR.)

Şube

Sefer / ספר

(TR.)

Yolculuk

(İBR.)

Kitap

Kupa / קופה

(TR.)

Büyük bardak

Müsabakaların kazanılması sonucunda elde edilen ödöl

(İBR.)

Kumbara

Kir / קיר

(TR.)

Herhangi bir şey sonucu oluşan pislik

Pasak

(İBR.)

Duvar

Kar / קר

(TR.)

Yeryüzüne hafif ve buz şeklinde düşen taneler

Bir Őeyden kazanç elde etmek

(İBR.)

Soğuk

Kara / כרע

(TR.)

Yeryüzünün denizle örtülü olmayan kısmı

Siyah renginin diğeri anlamı

(İBR.)

Yırtmak

Sade / שדה

(TR.)

GösteriŐten uzak olan

Őeker katılmamıŐ olan yiyecek

Yalın

Açık ve anlaşılır olan

(İBR.)

Alan

Tarla

Saha / שחה

(TR.)

Top koŐturulan alan

(İBR.)

Yüzmek

Őeker / שקר

(TR.)

Őeker kamıŐı

Hastalık

Tatlı olan

Süslü

(İBR.)

Yalan

Taklit / תקלית

(TR.)

İmitasyon

Benzetilerek yapılmış olan şeye verilen ad

(İBR.)

Kayıt

Albüm

Av / אב

(TR.)

Bir hayvanın başka bir hayvanı yemek için yakalmasına verilen ad

(İBR.)

Baba

On birinci ay

Hitaben / התאבן

(TR.)

Kelamı birine bırakmak

(İBR.)

Taşlaşmak

Taşa çevrilmek

On / און

(TR.)

Dilimizde sayı olarak kullanılmakta

(İBR.)

Kudret

Güç

Kuvvet

Organ / אורגן

(TR.)

Vücudun bölümlerine verilen ad

Bir görevi yerine getirmekle sorumlu kurum

(İBR.)

Org

Ot / אות

(TR.)

İlkbaharda yerde çıkan yeşil renkli olan şey

Zehir

İlaç

(İBR.)

İşaret

Belirli

Harf

Az / אז

(TR.)

Eksik olan şey

(İBR.)

O zaman

O halde

At / אָט

(TR.)

Binek olarak kullanılan Şey

Savaşlarda meydan muharebelerinde askerlerin kullandığı hayvan

(İBR.)

Yavaş

Yavaşça

İř / אִישׁ

(TR.)

Emekle yapılan Şey

Kamu yararı için yapılan Şey

Hizmet etme

(İBR.)

İnsan

Kişi

Adam

Erkek

Koca

El / אֵל

(TR.)

Mülkiyet

Tutmaya ve iř yapmaya yarayan organ

(İBR.)

Tanrı

Ela / אֵלֶּה

(TR.)

Bir renk

(İBR.)

Fıstık ağacı

Tanrıça

İlahe

Elem / םלם

(TR.)

Keder

(İBR.)

Dilsizlik

Eş / ןש

(TR.)

Birbirinin aynısı olan şeyler

Karı ve kocadan her biri

(İBR.)

Ateş

Yangın

Et / תם

(TR.)

Hem insanlarda hem hayvanlarda kas ile kemik arasında olan şey

Yenilen şey

(İBR.)

Kürek

Buz / םז

(TR.)

Donarak katı duruma gelen sıvılara verilen ad

(İBR.)

Alay etmek
Hor görme
Küçümseme

Bar / באר

(TR.)

Alkollü eğlenen mekâna verilen ad

(İBR.)

Nadasa bırakmak

Seçmek

Boş / בוש

(TR.)

İçi dolu olmayan şey

(İBR.)

Utanç verici

Bina / בינה

(TR.)

Tuğlalardan örülmüş yapı

(İBR.)

Akıl

Kavrayış

Bira / בירה

(TR.)

Arpa suyu

(İBR.)

Başkent

Bal / בל

(TR.)

Arıların bitkilerden topladıkları özlerle yaptıkları Şey

(İBR.)

Değil

Bela / בלע

(TR.)

Güç ve sakıncalı durum

(İBR.)

Lokma

Gol / גל

(TR.)

Topun kaleye sokulmasıyla elde edilen sonuç

(İBR.)

Bilye

Gala / גלה

(TR.)

GösteriŐli ve süslü Őölen

(İBR.)

Sürgüne gitme

Dar / דר

(TR.)

GeniŐ ve bol karŐıtı

Sınırlı olan

(İBR.)

Oturmak

İkamet etmek

Dal / דל

(TR.)

Ağacın gövdesinden ayrılan kollarından her biri

(İBR.)

Yetersiz

Az

Zayıf

Hava / הבה

(TR.)

Evreni kuşatan boşluk

Meteoroloji olayları ile ilgili durum

(İBR.)

Haydi

Pekâlâ

Olmak

Var olmak

Hedef / דף

(TR.)

Ulaşılmak istenen şey

(İBR.)

Sarsılma

Hamam / המה

(TR.)

Yıkanılacak yer

(İBR.)

Şaşırtmak

Kafasını karıştırmak

Afallatmak

Vida / ןדע

(TR.)

Burmali çivi

(İBR.)

Tanıştırmak

Tanışmak

Hamur / המור

(TR.)

Unun su ile karışımında ortaya çıkan şey

(İBR.)

Sıkı

şiddetli

Tavla / טבלא

(TR.)

Onuz pul ve zarla iki tahta üzerinde oynanan oyun

(İBR.)

Levha

Tabela

Örnek

Yara /

(TR.)

Keskin bir şey sonucu vücutta oluşan kesik

(İBR.)

Atmak

Sıkırmak (silah)

Ateş etmek

Yeter / יתר

(TR.)

Kâfi olan şey

(İBR.)

Artık

Fazlalık

Kira / כירה

(TR.)

Sahibi tarafından başkasına belirli bir ücret karşılığı verilmesi

(İBR.)

Ocak

Kes / כס

(TR.)

Yakmak için kullanılan saman türü

(İBR.)

Taht

Koltuk

Kaşar / כשר

(TR.)

Yağlı peynir

(İBR.)

Başarmak

İşlerin yolunda gitmesi

Uygun olmak

Mide / מידי

(TR.)

Karın bölgesi

(İBR.)

Tarafından

Masa / מסה

(TR.)

Bir destek üzerine oturtulmuş mobilya

(İBR.)

Deneme

Para / פרה

(TR.)

Kazanç

(İBR.)

İnek

Verimli

Bereketli olmak

Peruk / פרוק

(TR.)

Takma saç

(İBR.)

Sökme

Parçalara ayırma

Kadim / קדים

(TR.)

Tarihi olan şey

(İBR.)

Doğu rüzgârı

Kaş / קא

(TR.)

Gözlerin üzerinde yer alan kemerli küçük kıllar

(İBR.)

Saman

Rum / רום

(TR.)

Anadolu içerisinde yer alan Helen asıllı kişilere verilen ad

(İBR.)

Yükseklik

Rahat / רחא

(TR.)

Huzur

Sakin olma durumu

(İBR.)

Spatula

SONUÇ

Bu araştırmayla İbranice ve Türkçe dışında yapılabilecek iki dilli sesteş yapılar ile ilgili konuların ele alınıp incelenmesi bir öncülük üstleneceği düşünölmektedir. Ana dili hem Türkçe hem İbranice olan ya da ana dili İbranice veya Türkçe olmayan dil araştırmacılarının bu dillerde yer alan yalancı eş değerlik durumlarını bilip ortaya çıkabilecek karışıklıkları önlemeleri önem arz etmektedir. Hedef dilin öğreticileri ve öğrencileri bu iki dil arasındaki benzer olan durumları ve farklı olan yapıları bildikleri takdirde karşılıklı bir şekilde çevirilerde, literatür taramalarında ve okumalarda daha kolay ve hızlı hareket ederek zamandan tasarruf edilebilecektir.

Araştırmada Ahmet Murat Taşer'in "İbranice Öğrenenlere Kelime Bankası" adlı kitap ile Bedrettin Aytaç'ın İbranice-Türkçe Sözlük'ü incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda 71 tane yalancı eşdeğerli/ iki dilli sesteş yapı tespit edil-

miştir. Türkçe ile ilgili yalancı eşdeğerlik alanında yapılan çalışmalar genellikle diğer Türk lehçeleri ile yapıldığını görülmektedir. Ancak Gouws'a göre, köken ortaklığına bakılmaksızın iki dil arasında; eş sesli ancak kullanıldıkları herhangi bağlamda aynı anlam alanına denk düşmeyen kelimeler ile de yapılır diye görüş belirtilmiştir (2004, s. 799-800).

İki dilli sesteş yapılar mana ve işlev bakımından birbirinden ayrışmakla birlikte sıklık ve eşdizimlilik aarlarından da farklılaşmaktadır. Farklı iki dilde sözcüklerin biçimsel, üslup ve kullanım açısından farklılık gösteriyor olması da yalancı eş değerlilik açısından bir ölçüt oluşturmaktadır. İki dilde benzer görünümlü kelimeler yapıdaş ve yapıdaş olmayan şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Daha sonra yapıdaş kavramı altında "eş yapılı, eş anlamlı" ve "eş yapılı, farklı anlamlı" şeklinde; yapıdaş olmayan kavramı altında ise "benzer görünümlü, farklı anlam, yapı ve köken" ve "benzer görünümlü ve benzer anlamlı, farklı yapı ve kökenli" şeklinde ayrışmaktadır. Bu alışmada Türkçe ve İbranicce arasında çıkan sonuca göre yapıdaş olmayan kavram adı altında "benzer görünümlü, farklı anlam, yapı ve köken" olarak bir durum tespit edilmiştir. Türkçe isim olarak kullanılan kelime, İbraniccede fiil olarak da yer alabilmektedir.

Yapılan bazı etimolojik temellendirmelerin sahihliği konusuna girmek ise başka bir araştırmanın konusu olabileceğinden ve bu çalışmayı ilgilendiren kısmın etimolojik arka plan değil de halihazırdaki kullanımlar olduğu gerçeğinden yola çıkılarak etimoloji bahsine girilmemiştir (Samuk, 2022, s. 114).

KAYNAKLAR

- Altun, H., (2020), Yalancı eşdeğerler nasıl tasnif edilmeli? Kazakça ve Türkiye Türkçesi zerine bir deneme. *SUTAD*, (48), 27-46
- Akbaba, D. E. (2007). Nogay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerler. *Bilig*, 42, 151-176.
- Başar, U., Coşgun, G. (2015). İranlılar yabancı dil olarak Türkiye Türkçesi ğretiminde önemli bir sorun: Yalancı eşdeğerlikler. *Uluslararası Eğitim Bilimleri*, 4, 497-512.
- akmak, C. (2014). Türkmen Türkçesinde görülen yalancı eş değer kelimeler zerine. *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. 3 (5), 15-53.
- Direkci, B.& Gülmez, M. (2012). Güney Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı değerler. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. 32, 138-150.
- Gouws, R. H., Prinsloo, D. J. & Schryver, G. M. (2004). Friends will be friends – true or False. *Lexicographic Approaches to the Treatment of False Friends*. In *Proceedings*

- of the Eleventh *EURALEX International Congress, EURALEX 2004*, Lorient, France, July 6-10, 2004, 797–806.
- Hassan Abdullah, R. (2020). *Arapça İle Türkçe arasındaki yalancı eşdeğerliklerin anlam-bilim ve yorumbilim teorilerinden hareketle kelime öğretimine katkısı*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Resulov, A. (1995). Akriba diller ve ‘yalancı eş değerler’ sorunu. *Türk Dili*, 524, 916-924.
- Samuk, O., (2022). Yalancı eş değer/ iki dilli sesteş yapılar: Türkçe-Rusça örneği. *Ijlet*, 10 (2), 112-128
- Traugott, E. C. (2017). Semantic change. Oxford research encyclopedia, linguistics. Erişim adresi: oxfordre.com/linguistics/view/10.1093/acrefore/9780199384655.001.0001/acrefore-9780199384655-e-323?print=pdf (06.09.2022)
- Türk Dil Kurumu, (26.02.2022) tarihinde http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=1 adresinden erişildi.
- Uğurlu, M. (2011). Lehçe içi aktarmada “yalancı eş değerlik. Icanas. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi (International Congress of Asian and North African Studies)*, 1877-1890.